

МОБІЛІЗАЦІЯ, ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК, ПРИЗОВ

- ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ**
- НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ**
- СУБ'ЄКТИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ**
- ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ**

Рецензенти:

Чубенко Антон Григорович — доктор юридичних наук, професор, заступник начальника, Полтавська обласна військова адміністрація;

Копотун Ігор Миколайович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ.

За загальною редакцією

кандидата юридичних наук, заслуженого юриста України, начальника

Центрального юридичного управління Генерального штабу Збройних Сил України

Шамрая Богдана Миколайовича

Укладачі:

Боднарчук Олег Григорович — доктор юридичних наук, професор, начальник групи психологічної підтримки персоналу, Бучанський районний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки Київської області;

Гаврик Юрій Григорович — підполковник, начальник, Бучанський районний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки Київської області;

Джус Олександр Анатолійович — кандидат політичних наук, начальник кафедри соціальної роботи у військах (силах), Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Комісаров Олександр Геннадійович — доктор юридичних наук, професор, заступник начальника факультету з навчальної роботи — начальник навчальної частини факультету забезпечення державної безпеки, Київський інститут Національної гвардії України;

Коропатнік Ігор Михайлович — доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри військового права, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Лошицький Михайло Васильович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, полковник, професор кафедри спеціальної підготовки, Національний університет оборони України;

Микитюк Микола Андрійович — доктор юридичних наук, професор, професор спеціальної кафедри №1, Інститут Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Петков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи у військах (силах), Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Скриньковський Руслан Миколайович — кандидат економічних наук, професор, Львівський університет бізнесу та права;

Шамрай Богдан Миколайович — кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, начальник Центрального юридичного управління Генерального штабу Збройних Сил України.

М 74 **Мобілізація, військовий облік, призов: загальні питання; нормативно-правове регулювання; суб'єкти правозастосування; юридична відповідальність.** / Укл.: Боднарчук О. Г., Гаврик Ю. Г., Джус О. А., Комісаров О. Г., Коропатнік І. М., Лошицький М. В., Микитюк М. А., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Шамрай Б. М.; За заг. ред. Шамрая Б. М. — Київ. ВД «Професіонал», 2025. — 554 с.

ISBN 978-611-01-3446-0

Мобілізаційна підготовка та мобілізація, військовий облік, призов до ЗСУ є складовими частинами комплексу заходів, які здійснюються з метою забезпечення оборони держави, а відповідно й складовими системи національної безпеки України.

Пропоноване видання визначає загальні питання щодо мобілізації, військового обліку, призову, нормативно-правове регулювання цих питань, юридичну відповідальність за порушення чинного законодавства у цій сфері.

Видання розраховане на спеціалістів у сфері національної безпеки і оборони, службовців органів державної влади та місцевого самоврядування, правоохоронних органів та органів правосуддя, практикуючих правників та здобувачів юридичної освіти, їх викладачів, військовослужбовців, військовозобов'язаних, резервістів, працівників ТЦК та СП, широкий загал зацікавлених читачів.

© Видавничий дім «Професіонал», 2025.

ВСТУП

Мобілізаційна підготовка та мобілізація, військовий облік, призов до ЗСУ є складовими частинами комплексу заходів, які здійснюються з метою забезпечення оборони держави, а відповідно й складовими системи національної безпеки України.

З моменту оголошення мобілізації (крім цільової) чи введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях настає особливий період функціонування національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій.

На час особливого періоду дія будь-яких прийнятих до настання цього періоду нормативно-правових актів, що передбачають скорочення чисельності, обмеження комплектування або фінансування Збройних Сил України, інших військових формувань чи правоохоронних органів спеціального призначення, зупиняється.

Загальне керівництво у сфері мобілізаційної підготовки і мобілізації держави здійснюється Президентом України; організаційне керівництво мобілізаційною підготовкою і мобілізацією в Україні – Кабінетом Міністрів України; координація діяльності органів виконавчої влади з питань мобілізаційної підготовки та мобілізації здійснюється Радою національної безпеки і оборони України.

Безпосереднє керівництво щодо реалізації заходів з мобілізаційної підготовки і мобілізації здійснюється в центральних органах виконавчої влади, інших державних органах їх керівниками, а в Збройних Силах України, інших військових формуваннях – центральними органами управління відповідних військових формувань.

Організація безпосередньої реалізації заходів з мобілізаційної підготовки та мобілізації на відповідній території чи сприяння їх виконанню здійснюється Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та виконавчими органами сільських, селищних, міських рад.

Функції щодо координації планування, методологічного, методичного, наукового забезпечення мобілізаційної підготовки та

мобілізації в органах виконавчої влади, інших державних органах, національній економіці здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку (Міністерство економіки України), якщо інше не передбачено законом.

Здійснення контролю за станом мобілізаційної підготовки та рівнем мобілізаційної готовності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ і організацій, для яких встановлено мобілізаційні завдання (замовлення), забезпечується керівником відповідного органу державної влади, іншого державного органу, органу місцевого самоврядування, а також підприємств, установ і організацій.

Військовий облік є складовою змісту мобілізаційної підготовки держави. Він полягає у цілеспрямованій діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій щодо:

фіксації, накопичення та аналізу наявних людських мобілізаційних ресурсів за військово-обліковими ознаками;

здійснення заходів із забезпечення виконання встановлених правил військового обліку призовниками, військовозобов'язаними та резервістами;

подання відомостей (персональних та службових даних) стосовно призовників, військовозобов'язаних та резервістів до органів ведення Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Військовий облік ведеться з метою визначення наявних людських мобілізаційних ресурсів та їх накопичення для забезпечення повного та якісного укомплектування Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення (далі – інші військові формування) особовим складом у мирний час та в особливий період.

Для забезпечення військового обліку громадян України використовується Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів, який призначений для збирання, зберігання, обробки та використання даних про призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Єдиний державний реєстр призовників, військово-зобов'язаних та резервістів (далі – Реєстр) – інформаційно-комунікаційна система, призначена для збирання, зберігання, обробки та використання даних про призовників, військовозобов'язаних та резервістів, створена для забезпечення військового обліку громадян України.

На військову службу під час мобілізації, на особливий період **призиваються резервісти та військовозобов'язані**, які придатні до військової служби за станом здоров'я та не мають права на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації з підстав, визначених статтею 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», для комплектування (доукомплектування) з'єднань, військових частин, установ, організацій, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, навчальних частин (центрів) (далі – військові частини) Збройних Сил та інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями (далі – Збройні Сили та інші військові формування).

Призов резервістів та військовозобов'язаних на військову службу під час мобілізації проводиться в порядку, визначеному Законами України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про військовий обов'язок і військову службу».

Призов резервістів та військовозобов'язаних на військову службу під час мобілізації, на особливий період проводиться незалежно від місця їх перебування на військовому обліку.

Пропоноване видання визначає загальні питання щодо мобілізації, військового обліку, призову, нормативно-правове регулювання цих питань, юридичну відповідальність за порушення чинного законодавства у цій сфері.

Видання розраховане на спеціалістів у сфері національної безпеки і оборони, службовців органів державної влади та місцевого самоврядування, правоохоронних органів та органів правосуддя, практикуючих правників та здобувачів юридичної освіти, їх викладачів, військовослужбовців, військовозобов'язаних, резервістів, працівників ТЦК та СП, широкий загаль зацікавлених читачів.

ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК

Військовий облік громадян в Україні є складовою як військового обов'язку громадян України відповідно до частини третьої статті 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», так й у загальному вигляді складовою комплексу заходів, які здійснюються з метою забезпечення оборони держави, а відповідно й складовими системи національної безпеки України нарівні із мобілізаційною підготовкою та мобілізацією, а також призовом громадян на військову службу.

При цьому військовий облік передусє процесам мобілізації та призову, а за великим рахунком він може навіть вважатися частиною мобілізаційної підготовки країни. З цього боку такий облік громадян **полягає у цілеспрямованій діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій щодо:**

- фіксації, накопичення та аналізу наявних людських мобілізаційних ресурсів за військово-обліковими ознаками;

- здійснення заходів із забезпечення виконання встановлених правил військового обліку призовниками, військовозобов'язаними та резервістами;

- подання відомостей (персональних та службових даних) стосовно призовників, військовозобов'язаних та резервістів до органів ведення Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Військовий облік **ведеться з метою** визначення наявних людських мобілізаційних ресурсів та їх накопичення для забезпечення повного та якісного укомплектування Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення (далі – інші військові формування) особовим складом у мирний час та в особливий період.

Для забезпечення військового обліку громадян України використовується **Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів**, який призначений для збирання, зберігання, обробки та використання даних про призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Військовий облік громадян України за суб'єктами поділяється на облік:

призовників,
військовозобов'язаних,
резервістів.

У свою чергу військовий облік усіх призовників, військовозобов'язаних та резервістів ведеться за місцем їх проживання і **відповідно до обсягу та деталізації** поділяється на:

персонально-якісний – передбачає облік відомостей (персональних та службових даних) стосовно призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які узагальнюються в облікових документах та вносяться до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів (покладається на територіальні центри комплектування та соціальної підтримки (далі – **ТЦК та СП**) крім військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України та розвідувальних органів України);

персонально-первинний – передбачає облік відомостей щодо таких осіб, який здійснюють виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

персональний – передбачає облік відомостей щодо таких осіб за місцем їх роботи або навчання та покладається на керівників центральних та місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій і закладів освіти незалежно від підпорядкування і форми власності.

Слід зважати, що Взяття громадян на **персонально-первинний та персональний** військовий облік, а також їх виключення з такого обліку здійснюється **лише після взяття (зняття, виключення)** зазначених громадян на військовий облік (з військового обліку) у відповідних районних (міських) **ТЦК та СП, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів.**

Взяття громадян, які **прибули з тимчасово окупованих територій України**, на персонально-первинний та персональний військовий облік здійснюється після взяття таких осіб на облік внутрішньо переміщених осіб та на військовий облік у районних (міських) **ТЦК та СП, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів** за місцем фактичного проживання.

Також військовий облік поділяється **за призначенням** на:

загальний – на ньому перебувають резервісти, а також військовозобов’язані, які не заброньовані за центральними та місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями і закладами освіти незалежно від підпорядкування і форми власності на період мобілізації та на воєнний час.

спеціальний – на ньому перебувають військовозобов’язані, заброньовані за центральними та місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями на період мобілізації та на воєнний час.

Для забезпечення військового обліку громадян України використовується **Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов’язаних та резервістів**, який призначений для збирання, зберігання, обробки та використання даних про призовників, військовозобов’язаних та резервістів (пункт 3 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов’язаних та резервістів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 № 1487 (з наступними змінами)).

Що стосується вказаного вище **Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов’язаних та резервістів**, то цей документ визначає механізм організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов’язаних та резервістів (далі – військовий облік) центральними і місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами (далі – державні органи), органами місцевого самоврядування, органами військового управління (органами управління), військовими частинами (підрозділами) Збройних Сил та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки, підприємствами, установами та організаціями, закладами освіти, закладами охорони здоров’я незалежно від підпорядкування і форми власності (далі – підприємства, установи та організації), а також визначає особливості

ведення військового обліку громадян України, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном.

Таким чином, у країні існує **система військового обліку**. Ця система являє собою сукупність узгоджених за завданнями державних органів, підприємств, установ та організацій, які ведуть військовий облік та забезпечують її функціонування із застосуванням засобів автоматизації процесів та використанням необхідних баз даних (реєстрів), визначених законодавством.

Головною вимогою до системи військового обліку є **забезпечення повноти та достовірності даних**, що визначають кількісний склад та якісний стан призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Вказану систему складають:

Міністерство оборони України;

Генеральний штаб ЗСУ;

Керівництво у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях (через відповідні структурні підрозділи чи персонал);

Районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, органи СБУ, відповідні підрозділах розвідувальних органів.

Взяття громадян на військовий облік здійснюється згідно зі статтею 37 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

Взяттю на військовий облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів у ТЦК та СП, у Центральному управлінні або регіональних органах Служби безпеки України, у відповідних підрозділах розвідувальних органів України **підлягають громадяни України:**

1) на військовий облік призовників (крім Служби безпеки України, розвідувальних органів України) віком до 25 років:

які за рішенням комісії з питань взяття на військовий облік пройшли медичний огляд;

які є призовниками, що прибули з інших місцевостей (адміністративно-територіальних одиниць) України або з-за кордону на нове місце проживання;

які набули громадянство України;

які прибули після відбування покарання з установ виконання покарань, якщо раніше не перебували на військовому обліку;

які припинили альтернативну (невійськову) службу достроково і відповідно до Закону України «Про альтернативну (невійськову) службу» підлягають взяттю на військовий облік призовників;

які відраховані із закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та не пройшли базову загальновійськову підготовку;

Під час воєнного стану направлення призовників на військово-лікарську комісію для проходження медичного огляду здійснюється лише у разі їх прийняття на військову службу у добровільному порядку.

2) на військовий облік військовозобов'язаних:

які звільнені з військової служби в запас та не зараховані до військового оперативного резерву;

призовники, які пройшли базову загальну військову підготовку з додержанням умов, передбачених частиною одинадцятою статті 1 цього Закону;

які припинили альтернативну (невійськову) службу в разі закінчення строку її проходження або достроково відповідно до Закону України «Про альтернативну (невійськову) службу» та підлягають взяттю на військовий облік військовозобов'язаних;

військовозобов'язані, які прибули з інших місцевостей (адміністративно-територіальних одиниць) України або з-за кордону на нове місце проживання;

які набули громадянство України і згідно з цим Законом підлягають взяттю на облік військовозобов'язаних;

зняті з військового обліку Збройних Сил України, Служби безпеки України, розвідувальних органів України відповідно за рішенням Міністерства оборони України, Служби безпеки України, розвідувальних органів України;

які відповідно до статті 18 цього Закону звільнені від направлення для проходження базової військової служби;

які досягли 25-річного віку під час перебування на військовому обліку призовників;

які звільнені із служби у військовому резерві та не досягли граничного віку перебування в запасі;

які старші 25 років і раніше не перебували на військовому обліку;

які прибули після відбування покарання з установ виконання покарань;

3) на військовий облік резервістів:

які зараховані до військового оперативного резерву;

які уклали контракт про проходження служби у військовому резерві Збройних Сил України та інших військових формувань;

резервісти, які прибули з інших місцевостей (адміністративно-територіальних одиниць) України на нове місце проживання.

Взяттю на військовий облік військовозобов'язаних підлягають жінки, які придатні до проходження військової служби за станом здоров'я та віком і закінчили заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої або вищої освіти та здобули медичну або фармацевтичну спеціальність.

Взяття на військовий облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів у районних (міських) ТЦК та СП, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів здійснюється за їх особистої присутності (крім випадків, визначених у пунктах 15, 15-1 Порядку та підпункті 10¹ пункту 1 Правил військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів).

Особиста присутність призовників, військовозобов'язаних та резервістів для зняття або виключення з військового обліку у районних (міських) територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів **не обов'язкова**.

Військовий облік ведеться на підставі даних **паспорта громадянина України та військово-облікових документів**.

У разі зміни місця проживання або у разі, коли в паспорті громадянина України відсутні відмітки про реєстрацію місця проживання призовниками, військовозобов'язаними та резервістами подається інформація, яка підтверджується документами або відомостями відповідно до Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» та Порядку декларування та реєстрації місця проживання (перебування), затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2022 р. № 265 (з наступними змінами).

Для внесення запису/актуалізації даних про призовників, військовозобов'язаних та резервістів до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів ними надаються персональні дані відповідно до вимог Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів».

Військовий облік громадян, які перебувають за кордоном. Відповідно до статті 36 Закону особливості ведення військового обліку громадян України, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном, визначаються Кабінетом Міністрів України. Так, відповідно до пункту 52 Порядку закордонні дипломатичні установи України:

інформують призовників віком від 18 до 25 років, які перебувають на постійному або тимчасовому консульському обліку;

під час особливого періоду інформують військовозобов'язаних та резервістів, які не мають відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, та сприяють їх поверненню в Україну;

повідомляють про взяття на постійний або тимчасовий консульський облік або зняття з нього призовників, військовозобов'язаних та резервістів відповідним ТЦК та СП, органам СБУ, відповідним підрозділам розвідувальних органів за місцем перебування їх на військовому обліку за списком (додаток 15) засобами системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів (до впровадження такої електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів повідомлення здійснюється у 7-денний строк з дати взяття на постійний або тимчасовий консульський облік або зняття з нього на офіційну адресу електронної пошти органу ведення військового обліку, яка розміщена на його офіційному веб-сайті).

Військовий облік громадян України, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном, здійснюється ТЦК та СП, органами СБУ, відповідними підрозділами розвідувальних органів на загальних засадах.

Порядок взяття на військовий облік працівників системи органів дипломатичної служби України визначається Генеральним штабом Збройних Сил за погодженням із МЗС.

Призовники, військовозобов'язані та резервісти, які виїжджають за кордон, не знімаються (не виключаються) з військового обліку у ТЦК та СП, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів.

Уточнення облікових даних призовників, військовозобов'язаних, резервістів, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном

Механізм уточнення облікових даних призовників, військовозобов'язаних, резервістів (крім військовозобов'язаних та резервістів, які перебувають на військовому обліку у СБУ та розвідувальних органах), які постійно або тимчасово перебувають за кордоном з використанням засобів електронного кабінету призовника, військовозобов'язаного, резервіста (далі – електронний кабінет) визначений **Порядком реалізації експериментального проекту щодо уточнення облікових даних призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном**, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 травня 2024 р. № 565(далі – Порядок експериментального проекту).

Проект буде реалізовуватися протягом 2-х років з 18 травня 2024 року.

Засобами електронного кабінету уточнюються такі облікові дані особи:

- адреса проживання;
- номери засобів зв'язку;
- адреса електронної пошти.

Уточнення облікових даних особи припиняється засобами електронного кабінету у разі, коли надані відомості не пройшли арифметичний та/або формато-логічний контроль, про що особі надсилається повідомлення засобами електронного кабінету. Адреса електронної пошти не може бути змінена частіше, ніж раз на сім діб.

У разі зміни адреси електронної пошти особа протягом доби з моменту такої зміни зобов'язана уточнити облікові дані.

За результатами уточнення облікових даних особа після проходження електронної ідентифікації та автентифікації засобами

електронного кабінету автоматично отримує відомості з Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів (далі – Реєстр) та/або військово-обліковий документ в електронній формі.

Відомостями, отриманими з Реєстру (за наявності) за результатами уточнення облікових даних, є:

- прізвище;
- власне ім'я (усі власні імена);
- по батькові (за наявності);
- дата народження;
- реєстраційний номер облікової картки платника податків;
- окремий номер запису в Реєстрі;
- відомості про результати медичних оглядів, що проводяться з метою визначення придатності особи до виконання військового обов'язку;
- відомості про наявність права на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації;
- військове звання;
- військово-облікова спеціальність;
- унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності);
- відомості про виконання військового обов'язку;
- відомості про військовий облік;
- відомості про подання щодо розшуку в Національну поліцію;
- дата та час формування.

Військовий облік жінок. Відповідно до частини одинадцятої статті 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачено, що обов'язковому військовому обліку підлягають жінки, які придатні до проходження військової служби за станом здоров'я та віком і закінчили заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої або вищої освіти та здобули медичну або фармацевтичну спеціальність.

Проте жінки, які мають спеціальність та/або професію, споріднену з відповідною військово-обліковою спеціальністю, визначеною в переліку, затвердженому Міністерством оборони України, та придатні до проходження військової служби за станом

здоров'я та віком, окрім зазначених в абзаці першому цієї частини, беруться на військовий облік військовозобов'язаних **за їхнім бажанням**.

Перелік спеціальностей та/або професій, споріднених з відповідними військово-обліковими спеціальностями, після одержання яких жінки беруться на військовий облік військовозобов'язаних та Перелік спеціальностей та/або професій, споріднених з відповідними військово-обліковими спеціальностями, затверджено наказом Міністерства оборони України від 11.10.2021 № 313.

Військово-облікова спеціальність визначається не лише дипломом, але й записом у трудовій книжці: досвідом роботи та КВЕД фізичної особи-підприємця. Остаточню приналежність до військово-облікової спеціальності визначається у територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки.

Заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої або вищої освіти, які здійснюють підготовку жінок за медичною або фармацевтичною спеціальністю, **за два місяці** до завершення навчання подають список щодо таких жінок до районних (міських) ТЦК та СП, на території відповідальності яких вони розташовані.

Зазначені списки є підставою для оформлення жінкам **тимчасового посвідчення військовозобов'язаного** (без визначення ступеня їх придатності для виконання військового обов'язку та відмітки про взяття на облік) та внесення інформації до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Правила перебування на військовому обліку визначаються у відповідності до Додатку 2 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Текст документа розташований у нормативному розділі цього видання.

Зняття з військового обліку. За приписами ст. 37 Закону зняття з військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів у відповідних ТЦК та СП (військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України – у Центральному управлінні або регіональних органах Служби безпеки України, військовозобов'язаних та резервістів розвідувальних органів

України – у відповідному підрозділі розвідувальних органів України) **підлягають громадяни України:**

1) з військового обліку призовників (крім Служби безпеки України, розвідувальних органів України):

які досягли 25-річного віку;

які вибули в іншу місцевість (адміністративно-територіальну одиницю) України і стали на військовий облік в іншому районному (міському) територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки за новим місцем проживання;

які призвані, направлені чи прийняті на військову службу або навчання у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

які пройшли базову загальновійськову підготовку;

які відповідно до статті 18 цього Закону звільнені від направлення для проходження базової військової служби як непридатні до військової служби за станом здоров'я – після підтвердження рішення комісією вищого рівня;

які отримали спеціальні звання рядового, сержантського, офіцерського (начальницького) складу після закінчення закладів освіти;

які направлені на альтернативну (невійськову) службу;

які направлені для відбuvання покарання до установ виконання покарань або до яких застосовано примусові заходи медичного характеру;

2) з військового обліку військовозобов'язаних:

які вибули в іншу місцевість (адміністративно-територіальну одиницю) України і стали на військовий облік за новим місцем проживання;

які призвані чи прийняті на військову службу або навчання у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

які направлені для відбuvання покарання до установ виконання покарань або до яких застосовано примусові заходи медичного характеру;

які зараховані до військового оперативного резерву;

Зміст

ВСТУП	3
ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК	6
МОБІЛІЗАЦІЯ ТА МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА	18
ПРИЗОВ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЗА МОБІЛІЗАЦІЄЮ	25
ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ, МОБІЛІЗАЦІЇ, ПРИЗОВУ ЗА МОБІЛІЗАЦІЄЮ	35
НОРМАТИВНА БАЗА	46
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про правовий режим воєнного стану»	46
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»	94
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про військовий обов'язок і військову службу»	154
ПОСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 30 грудня 2022 р. № 1487 «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів»	288
ПОСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 27 січня 2023 р. № 76 «Деякі питання реалізації положень Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час»	395
ПОСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 16 травня 2024 р. № 560 «Про затвердження Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період»	442
ПОСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 17 травня 2024 р. № 565 «Про реалізацію експериментального проекту щодо уточнення облікових даних призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном»	547

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

Боднарчук Олег Григорович, Гаврик Юрій Григорович,
Джус Олександр Анатолійович, Комісаров Олександр Геннадійович,
Коропатнік Ігор Михайлович, Лошицький Михайло Васильович,
Микитюк Микола Андрійович, Петков Сергій Валерійович,
Скриньковський Руслан Миколайович, Шамрай Богдан Миколайович

МОБІЛІЗАЦІЯ, ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК, ПРИЗОВ:

- ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ
- НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
- СУБ'ЄКТИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ
- ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Оригінал-макет підготовлено
ТОВ Видавничий дім «Професіонал»

Підписано до друку 19.12.2024. Формат 60х84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 34,65.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 1533